

Tartumaa Arendusselts

LEADER
EESTI

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa investeeringud
maapiirkondadesse

TARTUMAA ARENDUSSELTSI STRATEEGIA 2023-2027

Lisa 4. Kokkuvõtte kohtumistest valdades Tartumaa
Arendusseltsi strateegia koostamise sisendi kogumiseks

Oktoober 2022

Kokkuvõtte kohtumistest valdades Tartumaa Arendusseltsi strateegia koostamise sisendi kogumiseks

Tartumaa Arendusseltsi (TAS) strateegia koostamise sisendi kogumiseks toimus ajavahemikul juuni-august 2022 üheksa kohtumist kõigis TASi piirkonna kohalikes omavalitsustes. Kohtumisele olid oodatud kõik piirkonna erinevates sektorites tegutsejad.

Kohtumistel keskenduti eelmise TASi perioodi edulugudele ja õppimiskohtadele, kohaliku omavalitsuse prioriteetidele ja väljakutsetele ning nii omavalitsuste kui ettevõtjate ootustele seoses uue rahastamisperioodiga. Lisaks arutati selle üle, kuidas muuta kogukondi tugevamaks ning aktiviseerida noori. Lõpetuseks koguti igalt kohtumiselt nn pööraseid ideid, mis võiks muuta piirkonna maailma parimaks. **Kogutud ideed on detailselt välja toodud lisas.**

1. Tagasiside lõppevale perioodile

Edulugudena toodi välja **tihedat võrgustikutööd, uute töökohtade loomist, puhkealade ja turismiobjektide korrastamist, noorte projekte**. Positiivsena toodi välja toetuste kombineerimisvõimalust mujalt saadud toetustega. Kõige enam anti tagasisidet taotluskeskkonnale, mis peaks muutuma oluliselt lihtsamaks ja mugavamaks kasutajale. Lisaks võiks taotlemist veelgi lihtsustada - vähendada bürokraatiat ja kontrolli. Leiti, et **väikeprojektid peaksid olema eraldi käsitletud** ning nende taotlemine veelgi lihtsustatum. Soov on ka suurendada võimalusi, kust on võimalik saada suuremaid toetussummasid. Tegevusi planeerides peaks vaatama piirkonna teisi võimalusi ning vähendada dubleerimist (nt turismiklaster).

Ettevõtete toetamisel käis läbi mõte, et **toetama peaks neid ettevõtjaid, kes on juba ennast tõestanud ning anda toetust arengutõukeks või kasvuks** - mõte on vältida ettevõtete loomist toetuse saamise eesmärgil, sest alustavatele ettevõtetele on olemas teisi toetusvõimalusi. Hindamisel tuleks üle vaadata kriteeriumid, lisaks kasusaajate hulgale peaks arvestama ka regionaalsust, sest TASi piirkonnas on **väikseid kogukondi, keda ei tohiks toetuste saamisel välistada**. Käidi välja idee, et TAS võiks anda soovitusi konsultantide osas, kes aitaksid projektide kirjutamisel. **Läbimõtlemit ja parendamist vajaks koostöö teadusasutustega.**

2. Ootused uuele perioodile

Kohtumistel jäi kõige enam kõlama, et uuel perioodil tuleks keskenduda **elukeskkonna ja teenuste arendamisele**. See tähendab nii alevike keskväljakute, rekreatsioonialade, veekogude, sh Emajõe kallaste arendust. **Piirkondades on vähe toitlustus- ja majutusasutusi** (ka karavaniplatse), mis annaks ka turismile täiendava arengutõuke. Turismi

hoogustamiseks peeti vajalikuks ka **turundustegevuste toetamist ning jätkuvalt viidamajanduse korrastamist.**

Arutati ka seda, et tuleks soodustada **erinevate teenuste loomist väikeasulatesse ja nn magalapiirkondadesse, kust inimesed peavad sõitma Tartu linna, et teenuseid tarbida.** Üheks lahenduseks on ka tugev pakiautomaatide võrgustiku loomine piirkonda. Erinevate kriiside valguses on esile kerkinud **kogukondade turvalisus ning vajadus tegeleda inimeste teadlikkuse ja valmisolekuga kriisideks.** Hoonete ligipääsetavus peab saama senisest enam tähelepanu. Erinevate investeeringute puhul võiks olla **eelistatud muinsuskaitseobjektide korrastamine, et kaitsta piirkonna kultuuripärandit.** Erinevad liikumisvõimalused vajavad tähelepanu, et muuta inimestele teenused kättesaadavamaks. Kohtumistel arutati, kui oluline on tõsta fookusesse rohepööre, arukad külad, energiakogukonnad, digitaliseerimine ning sotsiaalne ettevõtlus. Kõige vastakamat tagasisidet sai rohepööre, mille puhul tõdeti, et see on oluline ja peab olema fookuses nagoonii, kuid teisalt seda ei pea üle rõhutama, sest me oskame selle vajadusega juba arvestada. Oluline on läbi mõelda, milliseid tegevusi toetada, et me ei dubleeriks Keskkonnainvesteeringute Keskuse võimalustega, oluliseks peeti **ringmajanduse toetamist, taaskasutust, toidujagamist, keskkonnasõbralike ürituste korraldamist ning keskkonnateadlikkuse suurendamist piirkonnas.** Energiakogukondade teema äratas väga huvi, kuid takistusena nähti täna tõsisemid piiranguid energia võrku müümisel ning selle eelduseks on kogukondade hea läbisaamine ja koostöö. **Igal juhul teadlikkuse tõstmine (nt õppereisid) energiakogukondadest ja eeltöö ning võimalustel lahenduste piloteerimised on olulised.** Digitaliseerimise teemade vastu oli huvi pigem napim ning peamise takistusena toodi välja kiire ja püsiva interneti puudumist piirkondades. Küll oli huvi erinevate platvormide, nt sõidujagamisteenus, tootjad-tarbijad keskkonnad ja vabatahtlike infobaas. Sotsiaalne ettevõtlus on paljude jaoks uudne ja vajaks rohkem arutelu ja inspiratsiooni, kuid teema on kõnekas ning võiks kaaluda ka hindamisel boonuspunktide andmist sotsiaalsele ettevõttele.

TAS pakub uue võimalusena tulevikus ka erinevate sotsiaalvaldkonna projektide rahastamist, mis keskenduvad pikaajalisele hooldusele. Siinkohal on oluline tugev kolmanda sektori initsiatiiv ja vabatahtlike võrgustiku loomine, sest kohalik omavalitsus peab kohustuslikuna sotsiaalteenuseid osutama nagoonii. **Fookusesse on oluline tõsta vaimne tervis** (nt kogukonnapsühholoogid, hingehoidjad, liikumine), **eakate heaolu** (nt kõnniringid, heaolumeistrid, soojatoidu kojuvedu, eakate päevahoid) **kuid ka lapsed** (lastehoid, tugiisikud) **ja põgenikud.** Ligipääsetavus on oluline ja lai teema, kus võiks TASI toel olulisi kitsaskohti lahendada.

3. Kogukonnad

Arutati selle üle, mida saaks teha, et muuta kogukondi tugevamaks ja aktiivsemaks. Leiti, et **initsiatiiv peab tulema kogukondadest** ning oluline on, et nad oma soove ja muresid väljendaksid, sest kogukondi liidavad just ühised eesmärgid midagi ära teha. Aktiivse kogukonna eelduseks on **info liikumine, üksteise tundmine ja koostegemine, selleks on hea pidada maha (mõtte)talguid, korraldada ühisüritusi või viia läbi kogukonnaprojekte.** Ilma inspireerivate eestvedajateta ei ole võimalik kogukondi aktiveerida ning olulised on ka

kogukondade kooskäimiskohad (nt külamajad, külaplatsid, külasaunad). Kindlasti ei tohi unustada **aktiivseid kogukondi ja eestvedajaid tunnustada**.

4. Ettevõtted ja turism

Väga mitmelt kohtumiselt jäi kõlama, et uuel perioodil on oluline toetada **turismivaldkonna turundustegevusi**. Ka kaugtöökohtade vajadus piirkondades kasvab. **Ettevõtete võrgustikutöö ja erinevad õppereisid peaksid olema samuti fookuses**. Õppereiside puhul kõlas ka idee, et seal võiks olla suurem rõhk suunatud järeltegevustele, nt refleksioonile. Fookuses peaks olema **ettevõtete tootearendused ja klienditeekonnad**. Tugevalt kerkis üles **otse tootjalt tarbijale tegevuse (ka turunduse) toetamine ning kohaliku ressursi väärindamine**.

5. Noored

Kohtumistel arutati, kuidas noori kaasata piirkonna tegevustesse ning kuidas noorte aktiivsust tõsta. Noori tuleb kaasata vallaelu probleemide kaardistamisse ja lahenduste leidmisse. Toetada tuleb ka **noortevolikogude, õpilasomavalitsuste, kodutütarde ja noorkotkaste tegevusi** ning leida võimalusi ka ühisprojektideks eakatega. **Noorte ettevõtlikkuse arendamine ja ettevõtlusõpe on väga oluline suund** (nt noorte ettevõtlust toetavad mudelite katsetamine, malevad, laagrid, noorte vabatahtlik töö ja praktika) ning lisaks ka mobiilne noorsootöö ja ennetustöö. Oluline on ka, et meil oleks piirkondades noorte juhendajaid ja õpetajaid ning noortel oleks keskkond, kus koguneda.

6. Pöörased ja inspireerivad ideed

Iga kohtumise lõpus oli loov küsimus, milline pöörane idee muudaks just teie piirkonna maailma parimaks. Pöörased ideed on koondanud TASI kohtumiste tabelisse.

Küsimused KOV kohtumisteks

I Tagasiside

Millised eelmise perioodi TASI tegevused toimusid teie hinnangul hästi? Millised on teie piirkonna edulood?

Mida oleks pidanud tegema teisiti? Mida peaks TAS saaks eelmisest perioodist õppima/mida muuta tulevikus?

II Uus periood

Mis on teie omavalitsuse prioriteetidid ja väljakutsed?

Millised on teie piirkonna ootused uuele rahastamisperioodile? Milliseid teie piirkonna arendussuundi saaks TAS toetada? Milliseid kitsaskohti oleks vaja lahendada?

Kui oluline on teie piirkonna jaoks seada fookusesse: a) rohepööre b) energiakogukonnad c) digitaliseerimine d) sotsiaalne ettevõtlus? Miks?

III Kogukonnad

Milliseid tegevusi on vaja teha, et muuta kogukonnad tugevamaks ja aktiivsemaks?

IV Ettevõtted ja turism

Kuhu peaks minema uuel perioodil fookus? Millised teie piirkonna ettevõtjate arendusplaane saaks TAS järgmisel perioodil toetada?

V Noored

Mis paneb noori panustama piirkonna arengusse? Milliste tegevuste kaudu saame tõsta nende aktiivsust?

Lõpetuseks: Milline võiks olla üks pöörane idee, mis muudaks teie piirkonna maailma parimaks?